

býti jinak vymáháno, a bylo jich lze užiti též při neplatném creditum, byli-li obnos skutečně vyplacen. Actio certae creditae pecuniae lišila se od kondikcí nejen formou procesní, jež byla u ní sponsio et restipulatio tertiae partis, ale i v ohledu materiálním, neboť byla žalobou z poměru smluvního, jenž mohl sloužiti za základ pro právo zástavní a fideiussio, což původně při kondikci vzhledem k její povaze možným nebylo. Naproti tomu bylo dle St. zvláštností kondikcí iusiurandum necessarium, jež při actio certae creditae pecuniae připuštěno nebylo, ježto odporovalo přísnosti procesu per sponsionem. Procesní rozdíly mezi creditum a kondikcemi byly zmírněny však v době klassické, a již v Hadrianově ediktu zařaděny jsou obě žaloby v jediné rubrice »de rebus creditis,« právo Justinianské odstranilo pak i rozdíly materiální, sloučivši obě žaloby v žalobu jedinou.

ad 2. Pojmovou známku possessionis pro possessore spatřuje St. ve svémocném nabytí držby. Nejstarší zmínka o ní činí se při interdictum Quorum bonorum, jímž bonorum possessor mohl vymoci vydání všech věcí, jež měl zůstavitel v době smrti třeba jen v držbě nebo detenci. Interdictum směřovalo tedy proti každému, kdo si z pozůstalosti některou věc přisvojil bez rozdílu, činil-li nárok na dědictví (possessor pro herede) čili nic; v druhém případě byl possessorem pro possessore, při čemž nezáleželo na jeho bona nebo mala fides: i vlastník byl proti interdictu Quorum bonorum possessorem pro possessore, okkupoval-li svémocně věc, jež při smrti zůstavitelově byla v držbě nebo detenci tohoto. Důležitým byl dále rozdíl mezi possessorem pro herede a possessorem pro possessore při hereditatis petitio; neboť tvrdil-li žalovaný, že sám jest dědicem, mohl spor o dědictví vyřízen býti toliko v processu legisakčním per vindicationem et contravindicationem, nebo per sponsionem, vždy však jen před soudem centumvirálním, kdežto neopíral nárok svůj na věc právem dědickým, nýbrž namítal-li jen své ius possessionis, popíraje buď právo dědické odpůrcovo nebo příslušnost věci k pozůstalosti, pak mohl býti spor vyřízen i v processu s formulou petitorní před unus iudex. Ježto vzhledem k těmto různým účinkům bylo důležité zjistiti, zda žalovaný hodlá se ve sporu hájiti právem dědickým či jinak, má St. za to, že poskytovala se žalobci interrogatio in iure »utrum pro possessore an pro herede possideat,« na kterou poukazují prameny v L. 12, 13, D. 5, 3, c. 11, C. 3, 31, c. 12, C. Th. 11, 39. I v tomto případě byla otázka malae a bonae fidei pro podstatu possessionis pro possessore lhostejnou. Stejně jest tomu dle St., pokud se jedná o případy náležející mimo obor sporu dědického: vždy rozhodným bude pro pojem possessionis pro possessore toliko vitiosní, vadné nabytí držby bez ohledu na bona a mala fides a na causa possessionis. Tak zejména jest possessorem pro possessore, kdo koupil věc vědomě a furioso, deicient. ano i kupec, jenž zaplativ kupní cenu uvázal se svémocně v držbu koupené věci.

Vančura.

Církevní právo.

Concilium Tridentinum. Upozorňujeme na veliký vědecký podnik německé společnosti Goerresovy, která uvázala se v nové vydání všech akt sboru Tridentského se týkajících (diariorum, actorum, epistolarum nova collectio). Roku 1901 vyšel ve Freiburgu u Herdera péčí Šebastiana Merkleho první velký svazek (lex. o str. CXXIX. a 931) pod názvem: Concilii Tridentini diariorum pars prima, obsahující vedle předmluvy a listu papeže Lva XIII. vydání schvalujícího cenná Prolegomena jednající hlavně 1. de monumentis c. T. ac maxime de diariis; 2. de Herculis Severoli vita et commentario; 3. de Angelo Massarello concilii secretario et diariorum actorumque scriptore. Otištěny pak Herculis Severoli de concilio Tridentino commentarius a I., II., III. diarium Angeli Massarelli de concilio Tridentino a téhož diarium IV. de concilio Bononiensi. Podobný index a doplňky ukončují svazek první. Pokračováno má býti co nejrychleji.

Henner.